

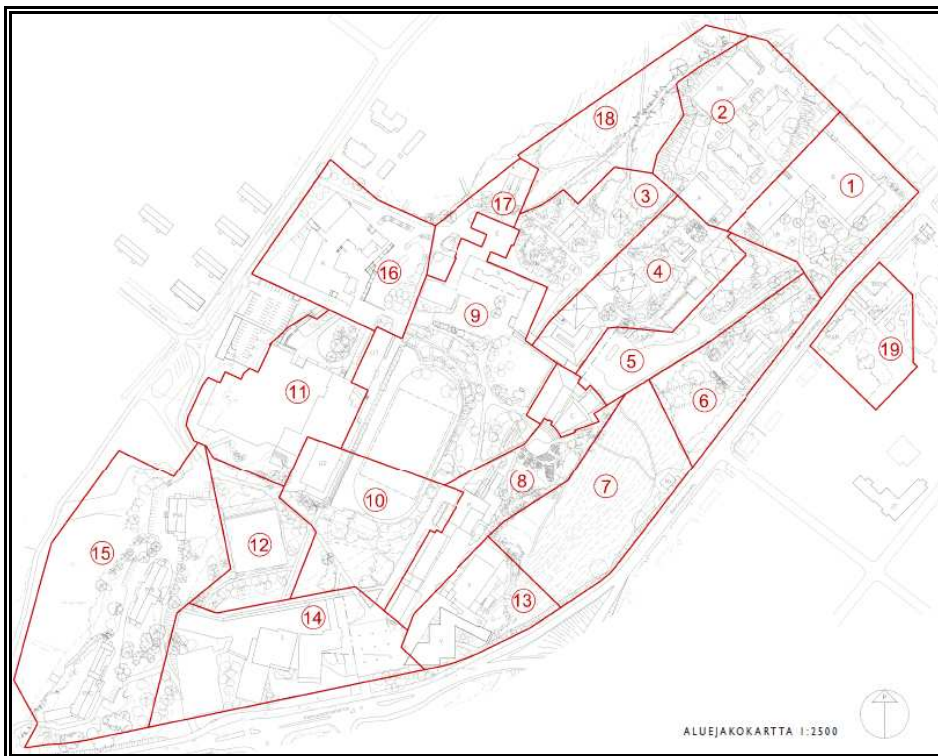
Seminaarinmäen suojelutyöryhmälle

8.10.2009

johtaja Juha Lemström, Senaatti-kiinteistöt (pj.)
intendentti Tommi Lindh, Museovirasto
hallintojohtaja Erkki Tuunanen, Jyväskylän yliopisto
museonjohtaja Heli-Maija Voutilainen, Keski-Suomen museo
johtaja Markku Lahti, Alvar Aalto museo
johtaja Esko Kangaskoski, Senaatti-kiinteistöt
asiakaspäällikkö Timo Sarkkinen, Senaatti-kiinteistöt (siht.)

tiedoksi:

rehtori Aino Sallinen, Jyväskylän yliopisto
toimitusjohtaja Mauno Sievänen, Suomen yliopistokiinteistöt Oy
projektinjohtaja Anja Miettinen, Senaatti-kiinteistöt Jyväskylä
maisema-arkkitehti Gretel Hemgård, Maisemasuunnittelu Hemgård
museonjohtaja, prof. Janne Vilkkuna, Yliopiston museo
intendentti Taina Koskela, Luontomuseo
suunnittelija Hillevi Kotiranta, Kasvitieteellinen puutarha
Jyväskylän Paikallisagenda JAPA ry
suunnitteluarkkitehti Annaliisa Puustinen, Jyväskylän kaupunki

1

Jyväskylän Kasvitieteellisen puutarhan ystävät ry iloitsee 29. toukokuuta 2009 valmistuneesta Jyväskylän yliopiston Seminaarinmäen maisemaselvitys- ja hoito-ohjelmasta! Oli jo korkea aika ryhtyä konkreettisiin toimiin alueen luonnonympäristön hoitotason parantamiseksi. Aallonpuiston osalta kunnostussuunnitelmat kunnioittavat arvostetun arkkitehdin toiveita, mitä JKPY pitää erinomaisena – Seminaarinpuiston osalta ei harmiksemme voi samaa sanoa. Ohjelmassa ei ole mielestämme riittävästi otettu huomioon alueen luonnetta yhtenä maamme kasvitieteellisistä puutarhoista, *”jotka ylläpitävät dokumentoituja elävien kasvien kokoelmia tutkimuksen, lajiston suojelun, opetuksen ja yleisen valistuksen edistämiseksi”*². Ohjelmaa leimaa mielestämme kiinteistöhoidolliset lähtökohdat, minkä johdosta JKPY haluaa Suojeluryhmälle lausua seuraavaa:

¹ Kartta Seminaarinmäen Maisemaselvitys- ja hoito-ohjelmasta 29.5.2009: alueet 1-7 = Seminaarinpuisto, 8-14 Aallonpuisto. Seminaarinmäen viheralueisiin kuuluvat lisäksi Pitkäkatu 1 ja Seminaarinkatu 30–32 pihat

² Yliopiston mu-seon toimintakertomuksen 2008 mukaan vuoden lopussa puutarhan kasvirekisterissä oli 660 taksonia, 1781 hankintanumeroa (numeroitua kasvikantaa) ja 18500 kasvia

JOHDANTO

Jyväskylän yliopiston Seminaarinmäki³ on valtakunnallisesti ja – erityisesti arkkitehti Aallon maineen ansiosta – myös kansainvälisesti merkittävä alue, jonka *”kulttuurihistoriallista arvoa korostaa se että kasvillisuutta ja käytäviä sekä osa maastorakenteista oppilaitoksen varhemilta ajoilta on säilynyt aivan tähän päivään asti. - - - Vaikka aikanaan varsin laaja seminaaripuisto on säilynyt vain osittain, on tärkeää säilyttää alkuperäinen puusto todisteena laitoksen historiasta”*.⁴

JKPY katsoo, että Ohjelmalle asetettu tavoite on hyvä – *”Seminaarinmäen maisemaselvityksen ja hoito-ohjelman yhtenä tavoitteena on ollut antaa käyttökelpoiset ja selkeät ohjeet Seminaarinmäen puiston⁵ ja viheralueiden hoidolle”* – mutta valitettavasti toimenpidekorteissa esitetään ristiriitaisesti sekä välittömiä toimenpiteitä että erilaisia selvityksiä. Molemmissa vaihtoehdoissa on vaaransa: hätiköidyillä toimilla voidaan tuhota arvokasta luontoa – ja loputomat (esi)selvitykset lykkäävät käytännön toimia, kuten on tapahtunut 1970-luvulta alkaen: *”Sekä kasvitieteelliset että eläintieteelliset, tai kattavasti ekologiset arvot tulisi jatkossa korjottaa, jotta viheralueiden hoito ei tietämättään johda luonnon monimuotoisuusarvojen menetykseen. Tämä koskee erityisesti harjualueita mutta myös muita ja varsinkin vanhempia viheralueiden osia. - - - Kattava ja myös eläinlajistoa ja niiden biotooppeja huomioiva hoito-ohjeistus on kuitenkin mahdollista tehdä vasta erillisen luontoselvityksen pohjalta”* **JKPY pitää tärkeänä**, että uudet istutukset olisivat alueen historian ja Kasvitieteellisen puutarhan kehittämisen kannalta perusteltuja. - *”Tarpeelliset toimenpiteet liittyvät suurelta osin kasvillisuuden ilmeen parantamiseen harvennuksilla tai uudistamisella sekä määrätietoilla hoidolla.”* **JKPY toivoo**, että tulevat tarkemmat kunnostus- ja istutussuunnitelmat olisivat julkisesti kommentoitavina ja niissä otettaisiin huomioon Kasvitieteellisen puutarhan tarpeet ja tulevaisuus. *”Hoitoa edellyttävän puiston tai puutarhan suojeluarvoista on - löydettävä yhteinen ymmärrys eri toimijoiden välillä ennen kuin saavutetaan puistokulttuurin vaalimiseen tarvittava yleinen ja yhteinen tahto.”* Näin varmasti on – ja ennen kuin alueella ryhdytään laajamittaisiin kunnostustöihin, JKPY:n mielestä tulisi kaikkia osallisia kuulla – Kasvitieteellisen puutarhan vuoksi yliopiston Luontomuseon johdolla.

Kasvitieteellinen puutarha: *”Viheraluepuutarhan esiselvityksessä vuodelta 1979 FT Terttu Raatikainen määrittelee Seminaarinmäen osa-alueiden tehtäväksi: ‘Seminaarinmäen seminaaripuistossa esitellään historiallisesti aitoja ja aikakaudelle tyypillisiä kasveja ja Aallon puistossa kampusalueella alkuperäissuunnitelmaan kuuluvia kasveja.’ Kasvitieteellinen puutarha toimii Jyväskylän yliopiston museon luonnontieteellisen osaston yksikkönä.”*

Hemgårdin tärkein tietolähde on ollut tutkija Mari Forsbergin selvitys *125 vuotta Seminaarinmäen puistoalueiden historiaa* ja hyvä niin, mutta lähdeluettelosta olisi toivonut löytävänsä Terttu Raatikaisen *Jyväskylän yliopiston viheraluepuutarhan esiselvityksen* lisäksi myös Anna Karjalan pro gradu -työn *Jyväskylän seminaarin puutarha ja seminaaripuisto vuosina 1863–1934* (1998) sekä Veli Saarinen artikkelin *Yliopiston viheralueiden kehitys* teoksessa *Pikkukaupungin pihoja ja puistoja*, mutta ennen kaikkea Virve Veisterän mittavan teoksen *Jyväskylän viheraluepuutarha* (Teknillisen korkeakoulun maisemalaboratorio, Jyväskylän yliopiston rakentamisen neuvottelukunta, Jyväskylän kaupunki, 1982). Muita vartenotettavia selvityksiä lienevät esim. Jussi Jäppisen *Jyväskylän Seminaarinpuiston varhaiset vaiheet* (2003) ja Jyväskylän yliopiston Bio- ja ympäristötieteiden laitoksen Viherrakennuskurssin analyysitehtävät: *”Hjelt-Husso-Höytyläinen: Seminaarinpuisto”* ja *”Kulmala-Rytkänen-Virnes: Aallon puisto”* (1996). JKPY:llä ei ole onnistunut hankkia käyttöönsä teoksia Kasurinen, Leena: *Entwicklungs-konzept und Neuplanung der Aussenräume der Universität Jyväskylä*. (Diplomarbeit. Institut für Grünplanung und Gartenarchitektur und Bau- und Entwicklungsplanung der Universität Hannover. 1990) tai Vallinkoski, (os. Hytönen), Mervi: *Seminaarin puutarha Jyväskylässä 1860-luvulta 1930-luvulle*. (Kulttuurimaiseman ja vanhan puutarhan kasvit -kurssin tutkielma. Teknillinen korkeakoulu. Espoo. 1996), jotka kuitenkin kuulostavat keskeisiltä. Uusimpana läh-

³ JKPY toivoo käytettävän kokoalueesta nimeä Seminaarinmäki sekä sen osista nimiä Seminaarinpuisto ja Aallonpuisto, näin ei käsittääksemme Hemgårdin Ohjelmassa systemaattisesti ole tehty.

⁴ Seminaarinmäen Maisemaselvitys- ja hoito-ohjelma 29.5.2009 – jatkossa lainaukset lähdeä mainitsematta samasta

⁵ Toivottavaa olisi jatkossa puhua Seminaarinmäen puistoista (monikossa) ja korostaa Seminaarinpuiston ja Aallonpuiston ominaispiirteitä

deluettelosta puuttuu Veli Saarinen artikkeli *Jyväskylän kasvitieteellinen puutarha* teoksessa *Puiden jäljillä* (2008), s. 181–187. Toivottavasti Kasvitieteellisten museoiden tiedotuslehti *Pimpinella*⁶ ja Yliopiston museon aloitteesta laadittu esitys selvitysten tekemiseksi *Jyväskylän yliopiston kampusten viheralueiden arvoista ja puisto-, ennallistamis- ja hoitosuunnitelmista* (30.12.2005) olivat tekijöille tuttuja.

← **Dosentti Lappalainen ja 2. puusodassa saatu lehtikuusikiekk** (10.5.72 klo 8:45). JYn museo.

Seminaarinpuiston suunnitelman laati L. A. Jernström ja puisto "valmistui" 1883. "Puistoon lisättiin useaan otteeseen istutuksia 1900-luvun alkuvuosikymmenillä ja Seminaarin muututtua Kasvatusopilliseksi korkeakouluksi vuonna 1934 - - - Näitä vuosikymmeniä pidetään puistoalueen kukoistuskautena", minkä johdosta Seminaaripuistoon ei Kasvitieteellisen puutarhan hoito-ohjeiden mukaan saa istuttaa kuin sellaisia kasveja, joita siellä kasvoi myös ennen vuotta 1934 (ns. kartanolajeja). Hemgårdin Ohjelma esittää kuitenkin esim. T-rakennuksen taakse H-rakennuksen kupeeseen "NURMEN TILALLE PERENNA TAI MATALA PENSASISTUTUS (1970-luvun lajistoa)". Jos "1970-luvun niukkailmeinen, ylen määrinkin kustannustietoinen henki jalostuu Sipisen käsissä hyvin istuviksi hallinnon ja kirjaston tiloiksi vanhojen seminaarirakennusten läheisyyteen" ja hän käytti niissä punatiiltä ja sinisiä yksityiskohtia sovittaakseen kuutiionsa Kiseleffin taloihin, luulisi hänen (nyt) suosivan Kiseleffin aikaisen lajiston käyttöä rakennustensa lähetyvillä. **JKPY toivoo** alkuperäistä puustoa kunnioitettavan ja huonovointistenkin yksilöiden elinikää pidennettävän kaikin käytettävissä olevin keinoin – ja vastoin Ohjelman suositusta "KAN-NOT NURMIALUEELLA JYRSITÄÄN" pitää JKPY juuri kantojen, korkeidenkin, säilyttämistä yhtenä keskeisimmistä tavoista säilyttää "todisteita laitoksen historiasta". Kannot – ja huonokuntoiset puut – edistävät myös alueen hyönteiskannan moninaisuutta, kuten Ohjelmassakin todetaan: "Alarinteen lahoista jalopuista on löytynyt uhanalaisia hyönteislajeja: haapalattikka (*Iude*) sekä kyrmysepikkä ja vaihtolymykäs (*kova-kuoriaisia*)." – Tämänkaltaisten kysymysten ratkaisuun tarvittaisiin Kasvitieteellisen puutarhan yleissuunnitelma, jossa otettaisiin kantaa mm. lahokantojen ja pötkelöiden säilyttämiseen esim. jollain katvealueella kasvitieteellisen puutarhan informaatiotaululla varustettuna. "Yliopiston museon suunnittelija **Hillevi Kotiranta** on vuonna 1999 julkaistussa Seminaarinmäen puisto-oppaassa dokumentoinut alueen luontoa kulttuurikasvilajistoa. Tämän kartoituksen arvo dokumenttina kasvaa sitä mukaan kun vanhoja seminaaripuutarhan puita joudutaan poistamaan". **JKPY toivoo**, että Kotirannan puisto-opas ja mm. Anna Karjulan pro gradu -työ ohjaisivat alueelle istutettavien kasvien valintaa – ja että tulevia puistoja ennakoitaisiin monistamalla alueen omia, vanhoja kasveja tulevia täydennysistutuksia varten, kuten 'Oppio'-omenapuun kohdalla on tehty. Suojeltujen vanhojen seminaarirakennusten ympäristöstä Ohjelmassa mainitaan puulajit: "mm vaahteroita, lehmuksia, koivuja ja jalokuusia. Pohjoiskolkassa on kookkaita poppeleita." Juuri näitä lajeja – diversiteettiä kunnioittaen – tulisi alueella suosia myös jatkossa. Siperianhernepensas (*Caragana arborescens*) on yksi Seminaarinpuiston peruslajeista ja sitä voisi vapaasti kasvavina, terveinä pensaina käyttää enemmänkin; vanhojen (mm. remonteissa kärsineiden) pensaiden nuorennus- ja hoitoleikkaukset ovat **JKPY:nkin mielestä** tervetulleita.

⁶ Katso esim. vuosien 1991 ja 1992 Pimpinellat: http://iki.fi/pyhtila/JKPY/Pimpinella1991_1992.htm (7.10.2009)

⁷ Puustinen 2009: 3

Hemgårdin Ohjelman luku "Onko puutarha luontoa vai taidetta?" aloittaa teoreettisen pohdinnan mm. puiston "kunnostus- tai restaurointimenetelmien" teorioista ja käytännöistä, mutta jää kovin irralliseksi. "Luonnonsuojelulain nojalla voidaan tällä hetkellä suojella kasvillisuutta tai luontotyyppejä myös kulttuuriympäristössä." Jyväskylän kaupungin ympäristönsuojelusuunnittelija **Heikki Sihvonen** on JKPY:n tiedusteluun seudun luonnonmuistomerkeistä vastannut kuitenkin seuraavaa:

"Se, että Cygnaeuksen Tammi, Seminaarinkuusi tai muukaan puistopuu ei ole suojelulistalla johtunee suurelta osin siitä, että luonnonmuistomerkeiksi on ollut tapana rauhoittaa puistoissa kasvavien istutuspuiden sijaan luonnonvaraisia puita ja muodostumia. Luonnonsuojelulain 23 §:n mukaan puu, puuryhmä, siirtolohkare tai muu niitä vastaava luonnonmuodostuma, jota sen kauneuden, harvinaisuuden, maisemallisen merkityksen, tieteellisen arvon tai muun vastaavan syyn vuoksi on aihetta erityisesti suojella, voidaan määrätä rauhoitetuksi luonnonmuistomerkeiksi. Luonnonsuojelulaki ylipäätään on tarkoitettu sovellettavaksi nimenomaan luonnon ja maiseman suojeluun ja hoitoon. Tuolla maisemansuojeluperusteella on voitu sitten rauhoittaa muitakin kuin luonnossa kasvavia puita, kuten em. Knuutilan istutettu koivukuja. Viljelysmaisemassa maaseudulla sijaitseva puukuja näkyy maisemassa eri tavalla kuin kaupunkipuiston sisässä oleva yksittäinen puu. Tällaisen puun rauhoittamiseen ei selkeästi löydy perustetta luonnonsuojelulaista. Rakennetuilla taajama-alueilla, jota puistot ovat, on puuston säilyttämiseen muunlaiset menettelyt. Ensinnäkin kaavoitettujen alueiden puiden kaataminen on maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:n pohjalta aina luvanvaraista (paitsi, jos toimenpide on vähäinen): 'Maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman lupaa (toimenpiderajoitus): 1) asemakaava-alueella; 2) yleiskaava-alueella, jos yleiskaavassa niin määrätään...' Lisäksi voidaan asemakaavassa antaa asiasta lisämääräyksiä. Mm. yliopistoalueen asemakaavassa on määräys, että **'Alueella olevaa puustoa ei saa maistraatin tai rakennustarkastajan luvatta poistaa muualta kuin mikä on välttämätöntä rakentamista ja kulkuteitä varten.'** Lisäksi asemakaavoituksessa usein merkitään pienellä s-kirjaimella sellaisia yksittäisiä puita, joita ei saa kaataa."⁸

"Vanhan seminaarin alueelle on eri aikoina istutettu muistopuina esimerkiksi Cygnaeuksen tammi 1910, muistokuusi 1930-luvulla sekä yksi nuorempi kuusi Oppion pihassa. Kasvitieteellisen puutarhan tunnuskasviksi on valittu [S]iperianomenapuu alanimellä 'Oppio' sillä kyseessä on yliopiston oma kanta, jonka vanhimmat yksilöt on istutettu 1930-luvulla. Yksi puu on nimetty professori Raatikaisen muistopuuksi." Ohjelmasta ovat unohtuneet **1984 korkeakoulunpuuksi** istutettu **kynäjalava** S- ja J-rakennusten välissä sekä **2004 istutettu juhlavuoden saarni** (alla kuvassa vasemmalla).

LIITE 1

Vuonna 1879 Jyväskylän seminaariin tilatut puut ja pensaat

Molanders fröhandel, Wiborg 18.10.1879

50 kpl Crataegus sanguinea á 10 p
 10 kpl Philadelphus coronarius á 3,50
 50 kpl Mahonia aquifolium 5:-
 10 kpl Zuercus pedunculata 6:-
 10 kpl Pinus cembra 4:-
 10 kpl Larix europaea 4:-

Lähde: Jyväskylän seminaarin tili Koshällning 1879. KH VIII / KA.

"Lukuisat sembramännyt ja [S]iperianpihdat lienevät Kasvatusopillisen korkeakoulun alkuajalta" JKPY muistuttaa kuitenkin, että Karjula on gradussaan maininnut seminaariin tilatun 1879 sembramäntyjä⁹ – ja siperianpihtoja istutettiin 1917 "itsenäisyydenkuusiksi". Joten juuri näitä ennen vuotta 1934 käytössä olleita lajeja tulisi Seminaarinpuiston alueella suosia ja palauttaa jo kadonneita lajeja! Ohjelmassa on esim. Kirjaston ympäristöstä määrätty poistettavaksi 3 (!) vanhaa sembramäntyä ilman, että tilalle istutettaisiin mitään. "Korkeaksi kasvanut lehtikuusi aivan rakennuksen kivijalan vieressä kiertää latvuksensa katon ylle. Katolle varisevat neulasmassat ovat syksyisen kiinteistöhoidon ongelma." – JKPY ei pidä suotavana hyväkuntoisen lehtikuusen poistoa Villa Ranan luota vain kiinteistöhoidollisista syistä ja **toivoo**, että jokaisen vanhuuttaan kaadettavan puun tilalle istutettaisiin yksi saman lajin edustaja.

⁸ Sihvonen Heikki – Heikki.Sihvonen@jkl.fi – sähköpostitse 26. tammikuuta 2009

⁹ Karjula, Anna: Jyväskylän seminaarin puutarha ja seminaarinpuisto vuosina 1863–1934: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:juu-1998775849> (7.10.2009)

Hemgårdin selvityksestä poiketen **JKPY pitää tärkeänä koulupuutarhaa**. Sen tulisi olla merkittävä osa-alue nimenomaan Jyväskylän kasvitieteellisessä puutarhassa. Seminaarin myötä 1880-luvulla syntyi myös valtakunnallisesti hyvin merkittävä koulupuutarha. Sata vuotta sitten koulupuutarha oli elinvoimaisimmillaan ja sen kasvatuksellinen vaikutus suomalaisiin oli suuri. Sen jälkeen alueelle on noussut paljon rakennuksia ja viime vuosikymmeninä ympäristöä on pinnoitettu pääasiassa asfaltilla ja betonikivillä, muun vihreän alueen jäädessä vähemmälle huomiolle. Nykyään ei koulupuutarhasta ole jäljellä kuin muistot ja muutama marjapensas Villa Ranan takarinteessä. Varsinaiset kasvimaat sijaitsivat mm. nykyisen vierasmaja G:n seutuvilla. Yhteistyössä Normaalikoulun ja esim. paikallisen 4H-kerhon kanssa tulisi selvittää koulupuutarhan nykyiset tarpeet – ja merkitys esim. Yliopiston museon kulttuurihistoriallisen osaston osana näyttelyjen avautuessa S-rakennuksessa Kulttuuriympäristökampanjavuonna 2010. Malliesimerkiksi 2000-luvun toimivasta koulupuutarhasta sopii esim. Helsingin Kumpulan Lastenpuutarha¹⁰.

Myös Hemgårdin Ohjelmasta heijastuvat **kunnossapidon rationalisointitarpeet**, vaikka siitä alueen aiempia kunnossapitäjiä moititaankin: *”Kiseleffin suunnitteleminen rakennuksien edustat ovat saaneet uuden ilmeen kun kunnossapidon rationalisointitarpeet ovat muuttaneet niiden luonnetta lähemmäs modernismin yksinkertaista ja riisuttua tyyliä. Uudet pintamateriaalit, varsinkin laajasti käytetyt pienet betonikivet (betoninoppa) ovat nekin olleet omiaan häivyttämään rakennuksien ja niiden edustojen välistä tyyllistä yhteyttä.”* Seminaarinraitin betoninoppia 1990-luvulla asennettaessa ei liene lainkaan otettu huomioon Seminaarinpuiston perinteitä? Käytävien nurkat ovat *”maisemapuistoon”* aivan liian suoraviivaisia, mikä näkyy esim. Puutarhuritalon edessä, jossa jo huoltoliikenne rikkoo viheraluetta jatkuvasti. Eli kuten ohjelmakin toteaa: *”Betoninoppakiveys on asennettu 1990-luvulla vanhojen seminaarirakennuksien ja Arto Sipisen suunnitteleminen yliopistorakennuksien pihoihin. Kiveyksen valinnalla ei olla onnistuttu luomaan tyyllistä yhteyttä rakennuksien aikakauden arkkitehtoniseen ilmeeseen.”* **JKPY katsoo, että Seminaarinpuiston saneerauksessa pitäisi pyrkiä alkuperäisen ilmeen ja tunnelman tavoittamiseen.** 1990-luvun kunnostustöissä ei tähän pyrittykään. Jarmo Väisäsen nopeasti tehdyt suunnitelmat toteutettiin pohtimatta. Museo esitti mielipiteensä turhaan. Nyt 1990-luvun toteutuksia ei tarvitsisi kunnioittaa, vaan mm. tunnelmalliset kiviportaat puistojen väliin tulisi palauttaa korostamaan alueiden rajaa. Juhla-aukio tulisi palauttaa alkuperäiseen asuunsa ja pysäköintiä rajoittaa. Istutuksissa saa käyttää vain seminaarinaikaista lajistoa.

← Seminaarinpuiston ja Aallonpuiston välistä poistettiin 1990-luvulla siirtymää korostaneet portaat (**kuva Raatikaisen esiselvityksestä 1979**).

Varusteet ja kalusteet Seminaarinmäellä: *”valaisinmallien suureen määrään” – ”Penkkejä alueella on melko vähän” – ”Jätepisteiden sijainnin ja niissä käytettävien astioiden kirjavuus” – ”Seminaarinmäen kalusteista ja varusteista ei ole kokonaissuunnitelmaa mutta sellaisen laatiminen olisi tärkeä askel ympäristön kokonaisilmeen kohentamistyössä.”* **JKPY toivoo pikaisesti laadittavan Seminaarinmäen¹¹ kalusteiden ja varusteiden kokonaissuunnitelman siten, että Seminaarinpuiston ja Aallonpuiston eroja korostetaan – eli ”penkkejä, jäteastioita, opasteita, valaisimia, liikennemerkkien pylviä sekä pyörätelineitä”** Seminaarinpuiston ja Aallonpuiston eroja korostaen:

¹⁰ www.lastenpuutarha.fi (7.10.2009)

¹¹ tai mieluiten Yliopiston kaikkien (viher)alueiden

SEMINAARINMÄKI	Seminaarinpuisto 1883–1934 kalusto "vanhahtavaa"	Aallonpuisto 1950–1960 kalusto "funktionalistista"
penkit – lisättävä!	vanhojen valokuvien mukaisia	Aalto-museon kilpailuttamia
jäteastiat	hillittyjä, huomaamattomia	rakenteisiin peitettyjä
valaisimet	vanhojen valokuvien mukaisia	Aallon suunnitteleamia
opasteet	mahdollisesti yhtenäisiä kaikille kampuksille, "neutraaleja"	
liikennemerkkit	pienikokoisia, vähäisiä; osana opasteita (ed.)	
pyörätelineet	maisemoituja, vähäisiä	"funktionalistisia"
aidat	vanhojen valokuvien mukaisia (ks. oheinen valokuva)	puuttuvat?
kulkuesteet	vanhahtavia – tai esim. kukkaruukkuja	"funktionalistisia"
kasvit	ennen 1934 kasvaneita	suunnitelman mukaisia

"[M]aisemapuutarhat perustuivat rauhallisiin promenadeihin, istuskeluun, tunnelmointiin ja hillittyyn arvokkuuteen, modernismin puistot olivat valon[,] liikunnan ja ruumiinkulttuurin ympäristöjä." **JKPY katsoo** tästä löytyvän ohjeet myös Seminaarinpuiston ja Aallonpuiston tulevien suunnitelmien eriyttämiseen: Seminaarinpuistossa tulee pyrkiä rauhallisiin promenadeihin, istuskeluun, tunnelmointiin ja hillittyyn arvokkuuteen, Aallonpuistossa sen sijaan valon, liikunnan ja ruumiinkulttuurin ympäristöön.

Ohjelmassa kirjoitetaan ajoneuvoista ja polkupyöristä näin: "ongelmana on ajoneuvoliikenne, joka sekoittuu vilkkaaseen jalankulku- ja pyöräliikenteeseen. Polkupyöräpaikkojen määrä ei vastaa nykyistä tarvetta, mikä on yksi esimerkki alueen parannustarpeista" – **JKPY katsoo puutteellisten liikennejärjestelyjen olevan yksi Seminaarinmäen suurimmista ongelmista.** "Käytäväverkoston ja liikenteen selkeyttäminen toimivaksi ja puiston historiaa kunnioittavasti" – **JKPY toivoo** näitä tavoitteita korostettavan, erityisesti Seminaarinpuistossa! "Autopaikkojen määrää keskusaukiolla tulee vähentää. Täyskiellon tulisi koskea muurin puoleista sivua, missä ajoneuvot paitsi tukkivat näkymän ovelle, myös hankaloittavat läpikulkuliikennettä" – **JKPY tervehtii ilolla** kaikkia pysäköintiä Seminaarinpuistossa rajoittavia toimia ja kehottaa harkitsemaan joidenkin viheralueiden – esim S-rakennuksen alla olevan kolmion – rajaamista vanhoista valokuvista tutuilla valkoisilla aidoilla (**kuva ohessa**). Alueen kasvi- ja eläinlajistoa olisi suojeltava myös ratkaisemalla "pysäköintipaikkojen ongelmallinen sijainti" ja sallimalla vain huoltoajo ja invakuljetukset Seminaarinmäellä Päärakennuksen edustaa lukuun ottamatta. **JKPY esittää**, että pysäköintialueet ja pyörätelineet sijoitetaan alueen reunamille, ja läpikulku ohjataan suoritettavaksi kävellen, mieluiten polkupyöriä taluttaen, tai selvästi rajatummilla reiteillä.

JKPY on täysin samaa mieltä Ohjelmassa todetun kanssa: "Viheralueiden hoidon vähäiset resurssit näkyvät kulumisessa, istutuksien yleisilmeessä sekä arkkitehtuurin ja ympäröivän maiseman välisen suhteen hämärtymisessä." Valitettavasti selvitys on osoittanut varsin rajallisesti sen, "mihin hoito- ja kunnostustyötä tulisi suunnata Seminaarinmäen arvoympäristön vaalimiseksi ja parantamiseksi." Yleisvaikutelma Ohjelmasta on, ettei siinä ole mitään sellaista uutta, mitä ammattilainen (esim. toivottu yliopiston ylipuutarhuri) ei tekisi muutoinkin. Tuollaisia "rästitöitä" on valitettavasti päässyt yliopiston viheralueilla kertymään paljon – siksihän JKPY:kin perustettiin tarjoamaan mm. talkoapua. **Kasvitieteellisen puutarhan kehittämisen** on Ohjelmassa jäänyt kovin vähälle huomiolle, vaikka siinä onkin tuotu esille paljon tärkeitä asioita ja listattu ehdotuksia lähivuosien toimenpiteiksi. Näiden toteuttaminen on jaksotettavissa ja vaiheistettavissa tuleville vuosille ja hyvän kasvituntemuksen omaava puistojen hoidon ammattilainen pystyy hyvin organisoimaan ja toteuttamaan itsenäisesti kyseiset työt sekä tekemään vuosittaisista toimenpiteistä luettelon kustannusarvioineen. JKPY onkin jo 4.8.2008 vedonnut Jyväskylän yliopiston johtoon ja puoltanut hankkeita, jotta yliopisto palkkasi taas ylipuutarhurin vastaamaan viheralueistaan – ja erityisesti Kasvitieteellisestä puutarhasta. Hallintojohtaja **Erkki Tuunanen** vastasi 9.10.2008, että "yliopistolla ei ole toimivaltaa

puutarhasta. Ylipuutarhurilla ei olisi siten asemaa, eikä sen vuoksi ole perustetta viralle.” Lu-
vassa oli kuitenkin jatkotoimenpiteitä, ”jotka yksilöitynevät vasta uuden kiinteistöyhtiön perus-
tamisen jälkeen”. **JKPY toivoo, että uusi kiinteistöyhtiö perustaa** – Luontomuseon suunnittelijan kanssa tiivistä yhteistyötä tekevän – **Yliopiston ylipuutarhurin viran**.

YHTEENVETO: Yliopiston viheralueet on hoitoluokiteltava, niistä vastaamaan on saa-
tava ylipuutarhuri ja kasvitieteelliselle puutarhalle tulee laatia kehittämissuunnitelma,
joka sisältää koulupuutarhan.

Aikakausien kerroksellisuus puistoissa tulee säilyttää. Seminaarinpuiston historialli-
suus tulee nostaa esille, Villa Ranan puutarha on pikaisesti saatava sijaintinsa mu-
kaiseen edustuskuntoon, Aallonpuisto arkkitehdin toiveiden mukaiseksi, korkeakou-
lunaikaiseksi viherkeitaaksi, Mattilanniemen ja Ylistönrinteen yliopistonaikainen vi-
herrakentäminen suunnitelmalliseksi.

Yhtä osa-aluetta kehitettäessä on otettava huomioon kokonaisuus sekä yhteistyö
kaupungin Lounaispuiston, Moirislammen ja Ruusupuiston kanssa.

Ohjelmassa esitetyistä idealuonnoksista ja toimenpidekortteista JKPY antaa erillisen
yksityiskohtaisen muistion myöhemmin.

Jyväskylässä 8. lokakuuta 2009

JYVÄSKYLÄN KASVITIETEELLISEN PUUTARHAN YSTÄVÄT ry

Pertti Pyhtilä
puheenjohtaja

Panu Mäkinen
varapuheenjohtaja

